

'Feiten en fabels' op de werkvloer

mr. dr. E.R. de Jong

Universitair Hoofddocent Utrecht Centre for Accountability and
Liability Law (UCALL)

<https://www.uu.nl/medewerkers/ERdeJong/0>

E.R.deJong@uu.nl



Onzekere risico's

- Indicatie(s) schadelijke dosis-effect relatie...
- maar gegrondheid kan niet worden bevestigd of uitgesloten
- schadelijke gevolgen van handelen of nalaten moeilijk vast te stellen
- Voorbeelden: nanotechnologie, klimaat, schaliegas, (in het verleden) asbest, chroom 6

Wat vereist het recht?



Juridische problematiek

- Rechter moet beslissen, maar wordt ook geconfronteerd met de onzekerheden
- Wie draagt de lasten van onzekerheid?
 - Bewijslast, causaliteit & zorgplicht
- Implicaties voor:
 - Veiligheidsniveau: over- of onderregulering
 - Bereidheid om technologie te ontwikkelen
 - Veiligheid van de werknemer
 - Vergoeding: over- of ondercompensatie
 - Verzekering

Vorzorgverplichtingen?

- Art 7:658 lid 1 BW > veilige werkomgeving
- Wetgeving loopt vaak achter
- Ongeschreven recht (oftewel: rechtersrecht)
 - bestaan er ongeschreven voorzorgverplichtingen?

Vorzorgsbeginsel

- Alom geaccepteerd beginsel: internationale recht, EU recht, EVRM, nationaal fysieke veiligheidsbeleid
- Géén eenduidige definitie, wél twee lezingen....

FOKKE & SUKKE

NEMEN GEEN RISICO

EEN HALF BRUIN,
ALSTUBLIEFT



RGvT

Sterke voorzorgbenadering

- Tot er voldoende zekerheid is, stoppen met de activiteit
- Kostbaar en kan zelf risico's in het leven roepen – risicomigratie (*Skeeler*-arrest)

Zwakke voorzorgbenadering

- Proactiviteit
 - Rekenschap afleggen van *onwetendheid*
 - Rekenschap afleggen feilbaarheid wetenschap
 - Stilzitten brengt (maatschappelijke) kosten met zich
- Gepaste voorzorg
 - Bij plausibele vermoedens reageren (niet iedere 'speculatie')
 - Met oog voor de eventuele nadelen, kosten en risico's van maatregelen



Ongeschreven voorzorgverplichtingen?

- Op grond van het ongeschreven recht het voorzorgsbeginsel in acht nemen?
- Argumenten vóór
 - Maatschappelijke opvatting
 - Asbestjurisprudentie
 - Art. 7:658 BW vereist een hoog beschermingsniveau
- Bezwaren...
 - 'Aansprakelijkheidsrecht is ex post'
 - 'Onzekere risico's zijn te complex'
 - 'Ongewenste uitdijing aansprakelijkheidsrecht'

Concretisering

- Kennis van de werkgever
- Wetenschappelijk kennisniveau
- Ernst effecten
- Bezwaarlijkheid en effectiviteit van de maatregelen
- Gedrag overheid en andere bedrijven

Kennis met het onzekere risico

- Weten of behoren te weten
 - Publicaties, informatieverschaffing door het veld, interne kennis, voorlichting door deskundigen
- Kennis in de maatschappelijke kring
 - Specialisme van de onderneming
 - Omvang van de onderneming
 - Eenduidigheid van de informatie

Kennis van het onzekere risico

- Wetenschappelijke kennis en inzichten zijn ondergrens
- Plausibele vermoedens...
- Maar mogen ook weer niet te vaag zijn...
 - Méér kennis \neq méér zekerheid
- Generalisering en voorzienbaarheid
 - Specifieke effecten hoeven niet voorzienbaar te zijn (asbest-jurisprudentie)

Vorzorgsmaatregelen

- Géén verplichting tot nemen voorzorgsmaatregelen waarvan effectiviteit onbewezen is (RSI-jurisprudentie)
- Kennis over een risico betekent niet zonder meer beheersbaarheid
- Naar anderen kijken?
 - Maatschappelijke acceptatie geen vrijbrief
 - Beleid overheid en andere bedrijven kan sturing geven

Afronding

- Onzekerheid is veelal geen geldige reden tot stilzitten
- Paradox is dat juist bij onzekerheden de rechter terughoudend(er) is

<https://www.uu.nl/medewerkers/ERdeJong/0>

E.R.deJong@uu.nl